

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

Školní preventivní strategie vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č.j.: 21291/2010-28.

Školní preventivní strategie **Základní školy Krhanice, okres Benešov** je nedílnou součástí vlastního školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání „**Škola pro budoucnost.**“

Škola vytváří tento program jako základní nástroj prevence. Nárůst různých forem projevů rizikového chování u dětí školního věku se stává celospolečenským problémem. Děti patří k nejohroženější skupině, proto je důležité zahájit primární prevenci právě v období základní školní docházky a témata prevence (dle věku a rozumové vyspělosti) začlenit i do tematických programů v rámci vzdělávání od nejnižších ročníků.

Z pohledu primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže směřuje program školy k předcházení a minimalizaci jevů spojených s rizikovým chováním a jeho důsledky.

Hlavním cílem v oblasti primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže je výchova žáků ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji osobnostní a emočně sociální, k rozvoji komunikačních dovedností, pozitivního sociálního chování a psychosociálních dovedností.

V rámci preventivní strategie probíhá specifická primární prevence = aktivity a programy specificky zaměřené na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování a nespecifická prevence = aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivních sociokulturních vzorců chování.

Školní preventivní strategie se řídí platnou legislativou:

Zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Zákonem č.562/2004 Sb. změna některých zákonů v souvislosti s přijetím školského zákona
Zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnicích a o změně některých zákonů

Zákonem č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Zákonem č. 94/ 1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

Zákonem č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákonem č. 273/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákonem č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

-VYHLÁŠKOU 27/2016: Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

- Vyhláškou 197/2016 Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky

Vyhláškou č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláškou č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných

Vyhláškou č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání

Vyhláškou č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků

Novelou č. 412/2006 Vyhlášky o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditačních komisí a kariérním systému pedagogických pracovníků č. 317/2005Sb

Metodickým doporučením k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28

Metodickým pokynem k prevenci a řešení šikany ve školách č. j. MŠMT-21149/2016

Metodickým doporučením k prevenci rizikového chování dětí, žáků a studentů ve školách a ve školských zařízeních č. j. 21291/2010-28

Jednotlivé přílohy dokumentu:

1. Návykové látky
2. Rizikové chování v dopravě
3. Poruchy příjmu potravy
4. Alkohol
5. Syndrom CAN
6. Školní šikanování
7. Kyberšikana
8. Homofobie
9. Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus
10. Vandalismus
11. Záškoláctví
12. Krádeže
13. Tabák
14. Krizové situace spojené s násilím
15. Netolismus
16. Sebepoškozování
17. Nová náboženská hnutí
18. Rizikové sexuální chování

- 19. Příslušnost k subkulturám
- 20. Domácí násilí

Metodickým pokynem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č. j. 14423/99-22

Metodickým pokynem k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, č. j. 10194/2002 –14

Zákonem o sociální potřebnosti č. 422/2003 Sb. (novela zákona č. 482/1991 Sb.) – ohlašovací povinnost školy při neomluvených hodinách; Zákon o sociálně-právní ochraně dětí č. 359/1999 Sb.

Spoluprací předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, č. j. 25884/2003-24

Zákonem o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb., platné znění od 1.6.2015

Metodickým pokynem k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT č. j. 37 014/2005-25

Hlavní úkoly primární prevence

- minimalizovat vznik a snížit míru rizikového chování u dětí a mládeže
- budování bezpečného a pozitivního prostředí ve škole, rozvoj vztahů a komunikace ve třídních kolektivech
- výchova k předcházení, minimalizaci či oddálení a následná ochrana před dopady rizikového chování
- předcházení školní neúspěšnosti
- zlepšování pozitivního psychosociálního klimatu ve škole
- výchova ke zdravému životnímu stylu
- osobnostní a sociální rozvoj dětí a žáků školy
- zvládání zátěžových situací osobnosti
- zvyšování zodpovědnosti žáků za prostředí školy a život ve škole

Zaměření primární prevence

Primární prevence rizikového chování u žáků v působnosti MŠMT se zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, která směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

a) agrese, šikana, kyberšikana, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie

b) záškoláctví,

c) závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling

d) rizikové sporty a rizikové chování v dopravě,

- e) spektrum poruch příjmu potravy,
- f) negativní působení sekt,
- g) sexuální rizikové chování,

Aktivity škol jsou zaměřeny na specifickou primární prevenci, rozpoznání a zajištění pomoci včasné intervence nebo krizové intervence v případech:

- traumatických zážitků – domácí násilí, rozvod rodičů, úmrtí v rodině
- fyzické či psychické ubližování
- násilné chování
- týrání a zneužívání
- komerční sexuální zneužívání
- ohrožování mravní výchovy mládeže
- experimentování s návykovými látkami (legální i nelegální NL)
- rizikové stravovací návyky vedoucí k poruchám příjmu potravy

Monitorování rizikových projevů a evaluace

Pro monitorování rizikového chování u žáků slouží záznamy školního metodika prevence a výchovné poradkyně, dále zprávy od třídních učitelů, výstupy z pedagogických rad, pozorování klimatu školy a jednotlivých ohrožených žáků.

Na konci školního roku vyhodnocuje školní metodik prevence realizaci preventivních aktivit a hodnotí práci se třídami, skupinami či ohroženými žáky. Výsledky hodnocení vykazuje prostřednictvím on-line výkaznictví (www.preventivniaktivita.cz) a jsou použity do výroční zprávy školy.

Hodnotí se míra výskytu rizikového chování ve škole a příčiny školní neúspěšnosti žáků.

Podmínky pro realizaci školní preventivní strategie

- školní preventivní strategie slouží jako podklad pro zpracování minimální preventivní programu pro daný školní rok,
- na tvorbě a realizaci školní preventivní strategie se podílejí všichni pedagogové naší školy v koordinaci školního metodika prevence,
- výchovně vzdělávací proces – témata prevence jsou začleněna do jednotlivých předmětů v rámci výuky dle platného ŠVP „Škola pro budoucnost“,
- školní i mimoškolní akce jsou plánovány v rámci projektu prevence,
- volnočasové aktivity - sportovní, společenské, výtvarné, výukově výchovné programy v rámci školní družiny či zájmových kroužků školy
- přednášky, besedy se zaměřením na aktuální problémy a cíle primární prevence školy, které se soustředí nejen na prevenci rizikového chování, ale také na problémy týkající se vztahů ve třídě, třídního kolektivu, role třídního učitele
- jednotlivá témata prevence jsou předmětem třídnických hodin, témata a četnost konání se přizpůsobují aktuálním potřebám školy.

Školní metodik prevence

Standardní činnosti školního metodika prevence jsou vymezeny ve vyhlášce č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

Hlavní náplň činnosti:

- koordinuje a dohlíží na plnění školní preventivní strategie, MPP pro daný školní rok,
- vypracovává minimální preventivní program pro daný školní rok, který vychází ze školní preventivní strategie,
- koordinuje a participuje na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších forem rizikového chování,
- koordinuje a realizuje aktivity školy zaměřené na prevenci projevů rizikového chování,
- koordinuje spolupráci školy s orgány státní správy a samosprávy (PPP, SPC, OSPOD, Policie ČR), které mají v kompetenci problematiku prevence projevů rizikového chování,
- metodicky vede pedagogické pracovníky školy v oblasti prevence rizikového chování (vyhledávání problémových projevů chování, výchovné komise, preventivní práce s třídními kolektivy apod.),
- koordinuje vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování,
- úzce spolupracuje s oblastním metodikem prevence, vedením školy a výchovným poradcem při řešení aktuálních problémů,
- spolupracuje s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností projevů forem rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd,
- aktuálně reaguje na varovné signály spojené s možností projevů forem rizikového chování,
- spolupracuje se zákonnými zástupci žáků.

Výchovný poradce

Standardní činnosti výchovného poradce jsou vymezeny ve vyhlášce č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

Hlavní náplň činnosti:

- kariérové poradenství, volba povolání, základní šetření k volbě povolání, administrace, zpracování administrativy v oblasti volby povolání žáků a poradenská pomoc při rozhodování o další vzdělávací a profesní cestě žáků
- poradenství zákonným zástupcům žáků
- spolupráce se školním metodikem prevence, třídními učiteli a ostatními pedagogy školy
- spolupráce se školskými poradenskými zařízeními a zařízeními výchovné péče při poskytování poradenských služeb
- zajišťování návštěv žáků v informačních poradenských střediscích

- zprostředkování vstupní i průběžné diagnostiky, vedení veškeré administrativy při zajišťování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a žáky nadanými
- tvorba a vyhodnocování individuálních vzdělávacích plánů
- tvorba a vyhodnocování individuálních výchovných plánů
- účast na výchovných komisích
- metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy

Třídní učitel

- snaží se získat důvěru žáků své třídy,
- řeší aktuální otázky, rozvíjí pozitivní interakci mezi žáky a sleduje vztahy ve třídě,
- motivuje a vytváří vnitřní pravidla třídy, která jsou v souladu se školním řádem,
- důsledně dohlíží na dodržování třídních pravidel a pravidel školního řádu,
- sleduje absenci, chování a projevy žáků své třídy,
- spolupracuje se zákonnými zástupci žáků, s dalšími vyučujícími, školním metodikem prevence a výchovným poradcem, vedením školy,
- podílí se na realizaci preventivních programů a dalších aktivit zaměřených na prevenci všech forem projevů rizikového chování,
- smysluplně organizuje třídnické hodiny, vede diagnostiku třídy a dokumentaci třídního učitele.

Pedagogičtí pracovníci

- při svém působení na žáky zohledňují školní preventivní strategii, minimální preventivní program,
- spolupracují se školním metodikem prevence, výchovným poradcem, třídními učiteli, vedením školy,
- začleňují témata primární prevence do vzdělávacího procesu, začleňují projekty zaměřené na primární prevenci do svých vyučovacích předmětů,
- podílejí se na preventivních aktivitách školy.

Ředitel školy

- sleduje efektivitu prevence rizikového chování,
- sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole,
- svolává, spolupracuje na výchovných komisích.

Dlouhodobé cíle školní preventivní strategie

1. posouzení všech forem projevů rizikového chování ve škole a zajištění efektivních postupů, které dokáží předejít nebo oddálit setkání žáků s formy rizikového chování,
2. sledování individuálního vývoje dětí a žáků ve spolupráci se zákonnými zástupci žáků, včasné poskytnutí účinné intervence při výskytu problémů,

3. vedení dětí a žáků ke zdravému životnímu stylu vhodnou formou ve výchovně vzdělávacím procesu, ale i v rámci školních a mimoškolních akcí,
4. zajištění důvěryhodného poradenství ve spolupráci s výchovným poradcem, školním metodikem prevence i ostatními odborníky, a to pro děti i jejich zákonné zástupce,
5. vytváření dostatečné nabídky mimoškolních a volnočasových aktivit,
6. začlenění dotazníků prevence a sociometrických dotazníků (diagnostika tříd) jako nástroje minimálního preventivního programu,
7. vytváření podmínek pro příznivé pracovní klima a zdravý pracovní režim,
8. zlepšování informovanosti dětí, žáků, pedagogů a zákonných zástupců žáků dostupnými prostředky,
9. důslednost při dodržování školního řádu,
10. zapojování rodin do života školy,
11. finanční zabezpečení ŠMP – snížená přímá míra vyučovací povinnosti

Krátkodobé cíle školní preventivní strategie

(vycházejí z minimálního preventivního programu pro daný školní rok)

1. výchovně vzdělávací proces – začlenění témat prevence do jednotlivých předmětů v rámci výuky dle ŠVP,
2. školní i mimoškolní akce v rámci projektů prevence (podle minimálního preventivního programu na daný školní rok),
3. volnočasové aktivity - sportovní, společenské, výtvarné, výukově výchovné programy v rámci školní družiny či zájmových kroužků,
4. přednášky, besedy se zaměřením na aktuální problémy a cíle primární prevence školy, které se soustředí nejen na prevenci rizikového chování, ale také na problémy týkající se vztahů ve třídě, třídního kolektivu, role třídního učitele,
5. schůzky předmětových komisí, porady pedagogických pracovníků, metodická vedení školního metodika prevence a výchovného poradce, účast na akcích pedagogických středisek, spolupráce s oblastním metodikem prevence a orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence projevů rizikového chování (PPP Benešov, OSPOD, Policie ČR).

Znalostní kompetence dětí a žáků

Způsoby realizace

Základními kompetencemi v rámci podpory zdraví a zdravého životního stylu jsou:

- *zvyšování sociální kompetence* – rozvoj sociálních dovedností napomáhajících efektivní orientaci v interpersonálních vztazích, odpovědnosti za své chování a uvědomění si důsledků jednání
- *posilování komunikačních dovedností* – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- *vytváření pozitivního sociálního klimatu* – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty

- *vytváření postojů ke společensky akceptovaným hodnotám* – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje aj.

Kompetence žáků vycházejí z věkové odlišnosti žáků a stupně jejich dosavadních znalostí.

1. - 3. ročník

- žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků,
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek,
- uvědomují si své školní povinnosti (školní řád, včetně všech příloh) – prevence záškoláctví,
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu,
- mají základní vědomosti o zdravém životním stylu a o postupech, jak udržovat své zdraví
- dokáží vnímat lidi s jejich odlišnostmi povahovými, tělesnými, rasovými, kulturními,
- znají základní pravidla v rámci dopravní výchovy, prevence úrazů – rizikové sportovní aktivity.

3. - 5. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě,
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl,
- znají své školní povinnosti (školní řád, včetně všech příloh) – prevence záškoláctví
- podrobněji znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví,
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy,
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti – agrese, šikana, kyberšikana
- ví, na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho zdraví, výchovu či práva,
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky,
- znají pravidla v rámci dopravní výchovy, prevence úrazů – rizikové sportovní aktivity,
- mají základní povědomí o negativním působení poruch příjmu potravy.

6. - 9. ročník

- žáci znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví,
- respektují odlišné názory či zájmy lidí a odlišné způsoby jejich chování a myšlení, jsou tolerantní k menšinám,
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, uvědomují si zásady řešení sporů nenásilným způsobem,
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích,
- umí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly, rozvíjejí kooperaci a vzájemnou toleranci,

- znají své školní povinnosti (školní řád, včetně všech příloh) – prevence záškoláctví,
- mají povědomí o významných dokumentech upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí,
- mají povědomí o činnosti důležitých orgánů právní ochrany občanů,
- umí chápat smysl zdraví ve všech složkách,
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky,
- umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví,
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci,
- orientují se v problematice poruch příjmů potravy,
- znají pozitivní vliv aktivního pobytu, relaxace duševní hygieny,
- mají základní právní vědomí ohledně rizikového chování (zneužívání),
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, mají povědomí o trestní právní problematice návykových látek,
- ovládají pravidla v rámci dopravní výchovy, prevence úrazů – rizikové sportovní aktivity,
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít,
- zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikana, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení,
- znají důsledky delikventního chování ve vztahu k hmotným statkům - vandalismus, krádeže, sprejerství a další trestné činy a přečiny,
- orientují se v problematice závislostního chování - užívání všech návykových látek, netolismus, gambling,
- znají problematiku rizikového sexuálního chování,
- vědí o možnosti komunikace se specializovanými službami (linky důvěry, krizová centra),
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat,
- orientují se v problematice tzv. kyberšikany,
- znají dopady negativního působení sekt.

Potřeba preventivního působení

Škola nemůže přijmout zodpovědnost za životní styl žáků. Škola rodičům pomáhá v rozvoji dítěte jeho vzděláváním a socializací ve skupině dětí. Dává žákům návod na zdravý životní styl a svými aktivitami se jim snaží ukázat možnou cestu. Prevence předpokládá řadu spolupracujících složek, největší zodpovědnost mají ovšem rodiče dětí. Vedle rodiny, škol a školských zařízení se na prevenci podílejí orgány sociálně právní ochrany dětí, zdravotnická zařízení, poradenská centra, policie, kulturní střediska, zájmové organizace atp.

Za hlavní problémy v oblasti primární prevence u dětí a mládeže se považuje:

- nedostatečná ochrana dětí před alkoholem a pasivním kouřením v rodině a na veřejnosti
- vysoká společenská tolerance k legálním drogám
- mobilní telefony, Internet
- liberalizace drogové politiky
- absence pocitu zodpovědnosti za vlastní zdraví a za zdraví ostatních
- podceňování primární prevence
- prevence pouze ve škole, po skončení vyučování nemožnost postihu, nekontrolovatelnost žáků
- absence prevence v rodinách

- neodbornost pedagogů v dané oblasti
- nedostatečné pravomoci škol a školských zařízení

Aktivity podporující prevenci

- výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních
- akce zaměřené na zvyšování právního vědomí (trestní zákon, zákon na ochranu dětí, přestupky...)
- akce zaměřené na aktivní sociální učení (vztahy v kolektivu, efektivní využívání volného času)
- nabídka volnočasových aktivit
- akce zaměřené na prevenci rizikového chování (hlavně šikana, nikotinismus, agrese, vandalismus, sexuální výchova)
- dopravní výchova
- třídnické hodiny
- účast ve vědomostních, výtvarných, sportovních a recitačních soutěžích

SWOT analýza ZŠ Krhanice v oblasti primární prevence

S – silné stránky	W – slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fungující dlouhodobý systematický koncept primární prevence rizikového chování (každoročně v rámci MPP – projekty a programy prevence, evaluační nástroje prevence, metodická vedení ŠMP aj.). ▪ Velmi dobrá úroveň působení ŠMP v rámci koordinační, metodické, informační a poradenské činnosti. ▪ Dobrá spolupráce ŠMP s OMP, ŠP, VP, TU, vedením školy, ostatními pedagogy školy. ▪ Dobrá úroveň koordinace všech skupin primární prevence (žáci – pedagogové) ▪ Dobrá úroveň nabídky vzdělávání, besed a jiných aktivit v oblasti primární prevence pro ŠMP, VP, pedagogy školy, žáky školy, rodiče. ▪ Třídnické hodiny na I. i II. stupni ZŠ. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Menší spolupráce rodičů na aktivitách v rámci prevence rizikového chování. ▪ Podceňování hrozby rizikového chování svých dětí u značné části rodičů. ▪ Finanční náročnost preventivních akcí pro žáky i rodiče ▪ Slabší úroveň koordinace primární prevence (žáci – rodiče)
O – příležitosti	T – hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Širší nabídka vzdělávání pedagogů v rámci prevence rizikového chování. ▪ Účast v dotačních řízeních na podporu primární prevence. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Možný nedostatek finančních prostředků ohrožující zejména existenci a udržitelnost programů prevence. ▪ Syndrom vyhoření a neochota spolupráce pedagogů školy.

Začlenění témat prevence rizikového chování do předmětů dle ŠVP (dle RVP ZV)

Cílem ŠVP je děti nejen vzdělávat, ale také naučit řešit rizikové situace.

Žáci se naučí:

- Dodržovat pravidla správné komunikace
- Respektovat dohodnutá pravidla
- Spolupracovat s ostatními
- Nabídnout a poskytnout pomoc druhému
- Samostatně řešit problém
- Vhodně obhájit svůj názor
- Sebevědomě vystupovat
- Být otevřený, upřímný, tolerantní, zodpovědný.

Témata prevence rizikového chování, které jsou součástí ŠVP:

Na prvním stupni jsou tato témata obsažena především v předmětech: Prvouka (1. – 3. ročník, Člověk a jeho svět (4. – 5. ročník), Tělesná výchova a Člověk a svět práce:

- Osobní bezpečí
- Základní hygienické návyky
- Základy správné životosprávy
- Vztahy mezi rodinnými příslušníky
- Pravidla slušného chování v rodině a ve společnosti
- Dopravní výchova – zásady dodržování bezpečnosti při cestě do školy
- Význam sportování a správné výživy pro zdraví
- Škodlivost kouření, užívání drog a alkoholu, gamblerství
- Týrání, zneužívání, šikana
- Základy sexuální výchovy
- Základní zdraví prospěšné cvičení
- Kompenzační, vyrovnávací a relaxační cvičení
- Výběr a nákup potravin
- Příprava jednoduchých pokrmů.

Na druhém stupni jsou tato témata obsažena především v předmětech: Přírodopis, Zeměpis, Chemie, Dějepis, Výchova k občanství, Výchova ke zdraví:

- Komunikace v rodině, mezi vrstevníky, s dospělými
- Partnerské vztahy
- Duševní a tělesné zdraví
- Vyrovnání se s problémy
- Způsoby chování v krizových situacích
- Šikana a její projevy
- Osobní a intimní hygiena
- Sexuální výchova – reprodukční zdraví, plánované rodičovství, pohlavní choroby, sexuální

- deviace, prostituce, pornografie
- Pozitivní životní cíle a hodnoty
- Nebezpečí vzniku závislostí a jejich prevence
- Nebezpečí vzniku civilizačních nemocí a jejich prevence
- Zásady zdravého způsobu života
- Poruchy příjmu potravy
- Lidská nesnášenlivost a její projevy
- Základní demokratické principy
- Kompromis, řešení problémů
- Aserktivní jednání
- Náročné životní situace
- Stres a jeho zvládnání Možnosti relaxace
- Rozdíly mezi lidskými rasami – rasismus
- Národnostní menšiny v ČR
- Společné a odlišné znaky států – konflikty, terorismus
- Životní plány a cíle, smysl života, seberealizace

Začlenění problematiky témat *ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných situací* v ŠVP (dle RVP ZV)

CIZÍ JAZYK

2. stupeň

Interaktivní řečové dovednosti

- ▶ jednoduchým způsobem se domluví v běžných každodenních situacích

Učivo

Jednoduchá sdělení – žádost o pomoc, prosba, omluva, poděkování, informace ...

INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

1. stupeň

Základy práce s počítačem – 1. a 2. období

- ▶ respektuje pravidla bezpečné práce s hardware a software a postupuje poučeně v případě jejich závady

Učivo

zásady bezpečnosti práce a prevence zdravotních rizik spojených s dlouhodobým využíváním výpočetní techniky

ČLOVĚK A JEHO SVĚT

1. stupeň

Místo, kde žijeme – 1. období

Očekávané výstupy

Žák

- ▶ vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí

Učivo

domov – orientace v místě bydliště

škola – prostředí školy, činnosti ve škole, okolí školy, bezpečná cesta do školy

Místo, kde žijeme – 2. období

Očekávané výstupy

- ▶ určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě

Učivo

Okolní krajina – působení lidí na krajinu, orientační body a linie

Evropa a svět – cestování

Lidé kolem nás – 2. období

- ▶ vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě)

- ▶ rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy

Učivo

soužití lidí – mezilidské vztahy, komunikace, pomoc nemocným, sociálně slabým,

chování lidí – vlastnosti lidí, pravidla slušného chování 2

Rozmanitost přírody – 2. období

► zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat

Učivo

ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody – odpovědnost lidí, ochrana a tvorba životního prostředí

Člověk a jeho zdraví – 1. období

- uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví
- dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných
- chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná, v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i jiné dítě
- reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech

Člověk a jeho zdraví – 2. období

- využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života
- uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví
- předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou
- ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc

Učivo

péče o zdraví, zdravá výživa – denní režim, pitný režim, pohybový režim, zdravá strava; nemoc, drobné úrazy a poranění, první pomoc, úrazová zábrana; osobní, intimní a duševní hygiena – stres a jeho rizika; reklamní vlivy

návykové látky a zdraví – odmítání návykových látek, hrací automaty a počítače

osobní bezpečí – bezpečné chování v rizikovém prostředí, bezpečné chování v silničním provozu v roli chodce a cyklisty, krizové situace (šikana, týrání, sexuální zneužívání atd.), brutalita a jiné formy násilí v médiích, služby odborné pomoci
situace hromadného ohrožení

VÝCHOVA K OBČANSTVÍ

2. stupeň

Člověk ve společnosti

- rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu
- zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje
- zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a v situacích ohrožení
- uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případně neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem
- objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám

- ▶ rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti

Učivo

naše škola – život ve škole, práva a povinnosti žáků, význam a činnost žákovské samosprávy, společná pravidla a normy

lidská setkání – přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, rovné postavení mužů a žen; lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi, potřební lidé ve společnosti

vztahy mezi lidmi – osobní a neosobní vztahy, mezilidská komunikace; konflikty v mezilidských vztazích, problémy lidské nesnášenlivosti

zásady lidského soužití – morálka a mravnost, svoboda a vzájemná závislost, pravidla chování
Stát a právo

- ▶ dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování
- ▶ objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství
- ▶ rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady
- ▶ rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů

Učivo

lidská práva – základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana; úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech; poškozování lidských práv, šikana, diskriminace

protiprávní jednání – druhy a postihy protiprávního jednání, trestní postižitelnost; porušování předpisů v silničním provozu

právo v každodenním životě – význam právních vztahů; důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající

Mezinárodní vztahy, globální svět

- ▶ objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu
- ▶ uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání

Učivo

globalizace – projevy, klady a zápory; významné globální problémy, způsoby jejich řešení

FYZIKA

2. stupeň

Energie

- ▶ zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí

Učivo

obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie, jaderná a atomová energie

Zvukové děje

- ▶ posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí

CHEMIE

2. stupeň

Pozorování, pokus a bezpečnost práce

- ▶ pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými látkami a hodnotí jejich rizikovost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí
- ▶ objasní nejefektivnější jednání v modelových příkladech havárie s únikem nebezpečných látek

Učivo

zásady bezpečné práce – ve školní pracovně (laboratoři) i v běžném životě
nebezpečné látky a přípravky – R-věty, S-věty, varovné značky a jejich význam
mimořádné události – havárie chemických provozů, úniky nebezpečných látek

Chemické reakce

- ▶ aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu

Učivo

faktory ovlivňující rychlost chemických reakcí – teplota, plošný obsah povrchu výchozích látek, katalýza

Chemie a společnost

- ▶ zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi
- ▶ aplikuje znalosti o principech hašení požárů na řešení modelových situací z praxe

Učivo

hořlaviny – význam tříd nebezpečnosti

PŘÍRODOPIS

2. stupeň

Biologie živočichů

- ▶ zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy

Učivo

projevy chování živočichů

Biologie člověka

- ▶ rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby
- ▶ aplikuje první pomoc při poranění a jiném poškození těla

Učivo

nemoci, úrazy a prevence – příčiny, příznaky, praktické zásady a postupy při léčení běžných nemocí; závažná poranění a život ohrožující stavy

životní styl – pozitivní a negativní dopad na zdraví člověka

Neživá příroda

- ▶ uvede na základě pozorování význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj a udržení života na Zemi

Učivo

podnebí a počasí ve vztahu k životu 5

Praktické poznávání přírody

- ▶ dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody

Učivo

praktické metody poznávání přírody

ZEMĚPIS

2. stupeň

Životní prostředí

- ▶ uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí

Učivo

vztah příroda a společnost – trvale udržitelný život a rozvoj, principy a zásady ochrany přírody a životního prostředí, chráněná území přírody, globální ekologické a environmentální problémy lidstva

Terénní geografická výuka, praxe a aplikace

- ▶ uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě

Učivo

ochrana člověka při ohrožení zdraví a života – živelní pohromy; opatření, chování a jednání při nebezpečí živelních pohrom v modelových situacích

VÝCHOVA KE ZDRAVÍ

2. stupeň

K dané problematice se prakticky vztahují všechny očekávané výstupy a učivo daného vzdělávacího oboru (viz RVP ZV s. 74 a 75).

TĚLESNÁ VÝCHOVA

1. stupeň – 2. období

Činnosti ovlivňující zdraví

- ▶ uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka

Učivo

bezpečnost při pohybových činnostech – organizace a bezpečnost cvičebního prostoru, bezpečnost v šatnách a umyvárnách, bezpečná příprava a ukládání náradí, náčiní a pomůcek, první pomoc v podmínkách TV

Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností

Učivo

turistika a pobyt v přírodě – přesun do terénu a chování v dopravních prostředcích při přesunu, ochrana přírody

plavání – (*základní plavecká výuka*) ... prvky sebezáchrany a dopomoci tonoucímu

2. stupeň

Činnosti ovlivňující zdraví 6

► odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší

Učivo

hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech – v nestandardním prostředí, první pomoc při TV a sportu v různém prostředí a klimatických podmínkách, improvizované ošetření poranění a odsun raněného

Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností

► uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost

Učivo

turistika a pobyt v přírodě – přesun do terénu a uplatňování pravidel bezpečnosti silničního provozu v roli chodce a cyklisty, táboření, ochrana přírody, dokumentace z turistické akce
plavání – dovednosti záchranného a branného plavání, prvky zdravotního plavání a plavecký sportů

lyžování, snowboarding, bruslení – bezpečnost pohybu v zimní horské krajině, jízda na vleku

ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

1. stupeň – 2. období

Práce s drobným materiálem

► udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu

Učivo

jednoduché pracovní operace a postupy, organizace práce

Konstrukční činnosti

► dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

Pěstitelské práce

► dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

Příprava pokrmů

► udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni

2. stupeň

Práce s technickými materiály

► dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a náradím; poskytne první pomoc při úrazu

Design a konstruování

► dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce a bezpečnostní předpisy; poskytne první pomoc při úrazu

Pěstitelské práce, chovatelství

► dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu způsobeného zvířaty

Provoz a údržba domácnosti

- ▶ dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy a poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu elektrickým proudem

Příprava pokrmů

- ▶ dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni

Práce s laboratorní technikou

- ▶ poskytne první pomoc při úrazu v laboratoři

Využití digitálních technologií

- ▶ dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy při práci s digitální technikou a poskytne první pomoc při úrazu

Vypracovala: Mgr. Bc. Věra Rábllová, ŠMP

Ředitelka školy: Mgr. Bc. Věra Rábllová

V Krhanicích dne 16. 6. 2017

